

Leginkább fejlesztésre szoruló kedvezményezetti kör meghatározása a Széchenyi Programiroda tapasztalatai alapján

A Széchenyi Programiroda Tanácsadó és Szolgáltató Nonprofit Kft (a továbbiakban: Társaság, SZPI) a Miniszterelnökség háttérintézményeként évtizedes szakmai múlttal rendelkezik hazai- és európai uniós fejlesztési programok területén. A 2007-2013-as ciklus idején megkezdett szakmai tevékenységét a 2014-2020-as programozási időszakban, illetve a 2021. évben is hatékonyan folytatta. A SZPI ellátja a pályázók és kedvezményezettek **személyre szóló támogatását** a fejlesztési források elérése és felhasználása érdekében.

A SZPI **egyedülálló, országos lefedettségű hálózatán keresztül 2011 óta nyújt térítésmentes, könnyen elérhető, személyesen igénybe vehető, rugalmas és naprakész tanácsadói szolgáltatást a pályázni kívánó vagy már nyertes projekttel rendelkező ügyfelek részére.** A szolgáltatások iránti igény a fejlesztéspolitikai területen az elmúlt 10 év során nem csökkent, várható, hogy a tanácsadói támogatásra a 2021-2027-es programozási időszak vonatkozásában is kiemelt érdeklődés jelentkezik majd.

Az országos tanácsadói hálózat legfőbb célja, hogy a projektek tervezésétől kezdve a támogatási igényléseken keresztül a megvalósítás időszakán át, **a teljes projektciklus alatt** segítse a támogatást igénylőket és a kedvezményezetteket, valamint egyedi szakmai segítségnyújtás keretében támogassa a szakmai beszámolók, szerződés módosítások, elszámolások elkészítését, benyújtását, illetve segítséget nyújtson minden, a támogatásokkal kapcsolatban felmerülő kérdés **gyors és hatékony** megválaszolásában. Az országos irodahálózatban dolgozó tanácsadók **helyben, az ügyfelek egyedi igényeihez igazodva** – személyesen akár az ügyfél székhelyén, akár a térségi irodákban, vagy „többszereplős” rendezvényeken – nyújtják Társaságunk tanácsadási szolgáltatásait. A felmerülő igények szerint akár **napi szinten, folyamatában tudják támogatni** a projektek előrehaladását, valamint a felmerülő problémák kezelését.

Célcsoportnak tekinthető a teljes országos pályázói kör, minden pályázat iránt érdeklődő

és nyertes projekttel rendelkező magánszemély, gazdasági társaság, önkormányzat, állami vagy civil szervezet az ország fejlett és kevésbé fejlett régióiban egyaránt. A tapasztalatok alapján általánosságban elmondható, hogy a mikro-, kis- és

középvállalkozásoknak, az egyéni vállalkozóknak, a kisebb települési önkormányzatoknak és a helyi hatókörű civil szervezeteknek van a legnagyobb szüksége segítségre a pályázatok benyújtása és a támogatott projektek megvalósítása terén.

Az SZPI tapasztalatai alapján került meghatározásra azon pályázók, kedvezményezettek köre, akik leginkább segítségre, fejlesztésre szorulnak a pályázás, illetve a projektmegvalósítás során. Azonosításra kerültek azok a problémák, nehézségek, melyekkel a szervezetek leggyakrabban szembesülnek, valamint javaslatokat fogalmaztunk meg arra vonatkozóan, hogy fejlesztésük leghatékonyabban milyen módszerekkel történhet meg.

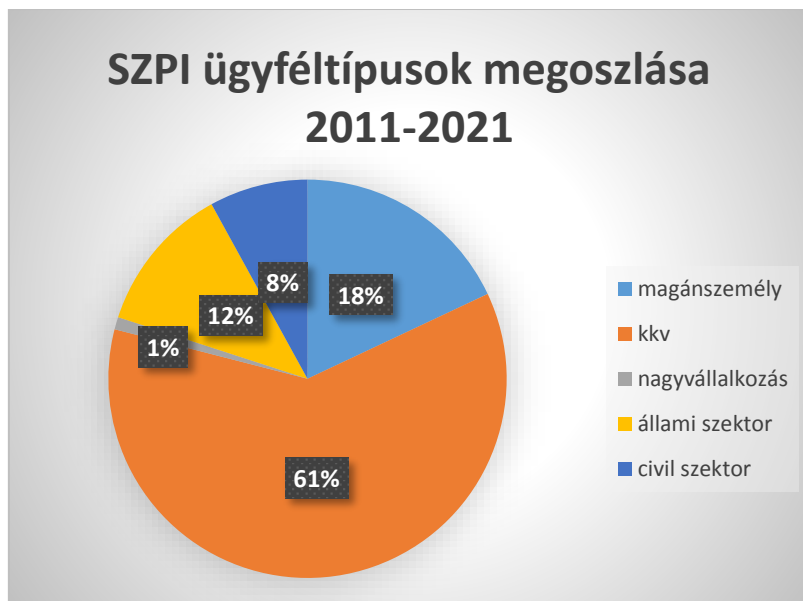
A leginkább fejlesztésre szoruló pályázók, kedvezményezettek

Azon kedvezményezetti típusok meghatározása, melyeknek leginkább fejlesztésre van szüksége, több irányból közelíthető meg. Az évek során a SZPI monitoring rendszerében összegyűlt adatokból látható, hogy milyen szervezetek, milyen OP-k kapcsán leginkább a projektmegvalósítás mely szakaszában igényelték a SZPI segítségét. Ennek mentén a SZPI igyekezett a várhatóan leginkább rászoruló szervezeteket megkeresni, számunkra elérhetővé tenni szolgáltatásait. Ehhez hozzáadódnak azok a lehetséges fejlesztendő célcsoportok, ügyfelek, akikhez nem jutott el a SZPI híre, szolgáltatásainak köre, így a cél, hogy őket a jövőben el tudja érni Társaságunk.

A korábbi évek tanácsadói tapasztalatai alapján meghatározhatók az egyes szervezet-típusok jellemző nehézségei, olyan problémakörök, melyek esetében a pályázóknak és kedvezményezetteknek nagyobb mértékben kell segítséget nyújtani. A megállapított kérdéskörök és célcsoportok alapján célzottan van lehetőség elősegíteni a hatékony, szabályos és sikeres pályázást valamint projektmegvalósítást, így azok a pályázók, kedvezményezettek profitálhatnak leginkább a fejlesztésből, akiket ennek kapcsán, ezen ismeretek birtokában, célzottan tud a SZPI segíteni.

I. A SZPI tanácsadói szolgáltatásait igénybe vevő ügyfelek megoszlása

A SZPI tanácsadói hálózata az évek során számos ügyféltípussal áll vagy állt kapcsolatban. A belső monitoring rendszerünk adatai alapján elmondható, hogy 2011 és 2021 között az alábbi megoszlásban vették igénybe a SZPI tanácsadói szolgáltatásait az ügyfelek:

A jelenleg is aktív ügyfélkör megoszlása annyiban mutat változást a fent bemutatotthoz képest, hogy a magánszemélyek aránya jóval kevesebb, viszont jóval nagyobb az állami szektor tagjainak (önkormányzatok és intézmények) aránya (22%), melyek aktív segítséget igényelnek a SZPI munkatársaitól. Mind az elmúlt évek átlagában, mind a jelenlegi adatok szerint a kis- és középvállalkozások (KKV-k) teszik ki a SZPI ügyfélkörének jelentős hányadát, azaz arra lehet következtetni, hogy ez az az ügyféltípus, mely leginkább és legtöbbször segítségre szorul a pályázás, illetve a projektmegvalósítás lebonyolítása során.

I.1. A legtöbb nehézséggel szembesülő pályázók, kedvezményezettek

A SZPI szakmai tapasztalatai alapján a legtöbb nehézséggel az alábbi pályázói, kedvezményezetti csoportok szembesültek a pályázás, illetve projektmegvalósítás során:

1. Kft, Bt (50 fő foglalkoztatotti létszám alatt)
2. Egyéni vállalkozó
3. Egyéb települési önkormányzat (Egyéb település: nagyvárosokon kívüli városok, falvak, aprófalvak)
4. Civil szervezet (helyi hatókörű)

A fentiek alapján látható, hogy a mikro- és kisvállalkozásoknak, az egyéni vállalkozóknak, a kisebb települések önkormányzatainak és a helyi hatókörű civil szervezeteknek van leginkább szüksége segítségre a pályázatok benyújtása és a támogatott projektek megvalósítása terén.

A közvetlen célcsoporton belül, az Európai Bizottság elvárásainak megfelelően, összhangban a Partnerségi Megállapodás megállapításaival, kiemelten kezelendők a 290/2014. (XI. 26.) kormányrendelet szerinti 36 komplex programmal fejlesztendő járás területén működő vállalkozások, szervezetek, intézmények.

Az intézményrendszer és az SZPI irodák aktív segítségnyújtásával hatékonyabban el lehet érni a kapacitáshiányos, intenzív támogatást igénylő potenciális pályázókat és kedvezményezetteket a leghátrányosabb helyzetű területeken, kiemelten a 36 komplex programmal fejlesztendő járás területén. Összességében kitűnik, hogy a mikro- és kisvállalkozások az a pályázói, kedvezményezetti kör, mely leginkább fejlesztésre szorul, emellett jelentősen profitálhatnak a fejlesztésekből a települési önkormányzatok, a kisebb civil szervezetek is, valamint a 36 komplex programmal fejlesztendő járásban található pályázói vagy kedvezményezetti csoport.

II. A leggyakrabban előforduló problémák a pályázók, kedvezményezettek körében

Az SZPI ügyfélkörében az alábbiakban bemutatott problémátípusok jelentkeznek sorba rendezve aszerint, hogy milyen gyakorisággal találtak tanácsadóink az adott problémával (csökkenő sorrendben):

1. **EPTK felület kezelése:** A tapasztalatok azt mutatják, hogy az ügyfelek szinte mindegyikének szüksége van segítségre az EPTK felület kezeléséhez. Teljesen kezdő felhasználóként bonyolult, átláthatatlan a felület, a videós segédletek, súgók nem naprakészek, illetve nehéz megtalálni őket. Elmondható, hogy szinte csak a projektirodával vagy profi menedzsmenttel rendelkező ügyfelek tudják önállóan teljesíteni az Irányító Hatóság által elvártakat.
2. **Felhívások, hivatalos értesítések értelmezése:** A tapasztalataink szerint a Felhívások nagyon hosszúak és komplikáltak az ügyfelek többségének számára,

bizonyos pontjai többféleképpen értelmezhetők, félrevezetők és gyakran az ügyfélszolgálatok sem tudnak biztos válasszal szolgálni. A Felhívásokban sok a jogszabályi és egyéb szabályozóra, dokumentumra vonatkozó hivatkozás, így nehezen követhető a pályázók számára. A kedvezményezett részére kiküldött hiánypótlásokat az ügyfelek nehezen értelmezik, sok esetben sablon szövegek szerepelnek a dokumentumokban, ami újabb hiánypótlást vagy tisztázó kérdést generál, mivel nem egyértelmű az ügyfél számára, mit vár el pontosan az Irányító Hatóság.

3. **Szakmai alátámasztó dokumentumok összeállításával kapcsolatos hibák, hiányosságok:** Az ügyfelek nagy részének problémát okoz a projekt megvalósítás során a beszámolók, fotók, szakértői anyagok, honlap és egyéb alátámasztó dokumentumok megfelelő elkészítése. Mivel az ügyfelek nincsenek tisztában a megfelelő benyújtandó dokumentumcsomagra vonatkozó elvárásokkal, illetve ezek az elvárások nem elérhetők a kedvezményezettek számára (pl. szakmai alátámasztó dokumentumok köre és tartalma), így a beszámolókhöz, szerződésmódosításokhoz beadott alátámasztó dokumentumok nem elégségesek, hiánypótlást vagy elutasítást eredményeznek. Sok esetben az Irányító Hatóság sem egységes elvárásokat támaszt, így a kedvezményezett nem tudja pontosan, mi is az elvárás. Ehhez kapcsolódóan elmondható, hogy nehézkes még a szakmai tartalom megvalósítása, és problémát okoz a műszaki-szakmai tartalom értelmezése (pl: indikátorok, mutatók). A tapasztalat azt mutatja, hogy gyakran a pályázatban tervezett szakmai anyaggal nincs tisztában a kedvezményezett, mivel azt pályázatíró írta, így a projektgazda nem tudja, mit vállalt és mit is kell megvalósítania.
4. **Elszámolással kapcsolatos hibák, hiányosságok:** Tanácsadóink visszajelzései alapján az elszámolásokhoz kapcsolódó hiánypótlások értelmezése, számlákkal, szerződésekkel, alátámasztó dokumentumokkal kapcsolatos feladatok nehézséget okoznak a kedvezményezetteknek. A kifizetési igénylésekhez kapcsolódó alátámasztó dokumentumokkal gyakran nincsenek a kedvezményezettek tisztában, nem tudják, milyen tartalommal, kötelező elemekkel kell ellátni ezeket a dokumentumokat, így gyakori a hiánypótlás és az elutasítás.
5. **Egyszerűsített elszámolás megértése, használata:**
Az ügyfelek számára nehezen érthető a flat rate és az egységköltség szabályai, azok használata. Továbbá bizonyos költségek (pl. útiköltség) esetében az

egységköltség alapú elszámolásnál az adminisztráció (pl. kitöltendő táblázat) nagyon bonyolult, nem illeszkedik a projektek egy jó részéhez. Az útiköltség elszámolásához aránytalanul nagy adminisztráció miatt, esetenként a kedvezményezett inkább nem számol el útiköltséget a projektben.

6. **Jogszabályi, szabályozási ismeretek hiányosak:** Bonyolult és gyakran változó jogszabályi környezet szabályozza a pályázást és a projektmegvalósítást, mely a pályázók számára nehezen érthető, valamint folyamatos nyomonkövetést igényel. Mivel a gyakori kapacitáshiány miatt ez napi szinten nem fér bele a megvalósítók munkájába, így az esetlegesen módosult szabályokkal nincsenek tisztában.
7. **Beszerezések és közbeszerzések szabályos lebonyolítása:** A tapasztalatok azt mutatják, hogy a közbeszerzési értékhatárt el nem érő beszerzési eljárások folyamatát, az azokkal kapcsolatos elvárásokat nem ismerik a kedvezményezettek, így el nem számolható tételeket eredményez a piaci ár nem megfelelő igazolása. Közbeszerzési ismeretek hiánya gyakori probléma, sokszor nem tudja a kedvezményezett, hogy közbeszerzési kötelezettség felmerülhet-e az esetében.
8. **Menedzsment problémák:** Számos projekt esetében előfordul, hogy nincs projektmenedzsment, vagy van, de sokszor nem kellően felkészült vagy nincs elég kapacitása. Hiányzó projektmenedzsment szakértelem a kedvezményezett szervezetnél gyakori, sokszor a pályázati író és ügyfél között hiányos a kommunikáció.
Sokszor fordul elő, hogy a pályázati író „magára hagyja” a kedvezményezettet (pl: pályázat beadása után, pályázat megvalósítása közben). Szakszerű projektmenedzsment híján gyakori probléma, hogy a projekt általános adminisztrációja hiányos vagy hibás, mivel a szerteágazó és bonyolult adminisztrációs követelmények sok esetben átláthatatlanok a kedvezményezettek számára.
9. **Projekt tervezése nem megfelelő:** A nem megfelelően elkészített projektterv (pl: megvalósítási tanulmány, szakmai terv) a megvalósítás során komoly nehézségeket, kockázatokat okoz. A hibás, a felhívástól eltérő programok megvalósítására, pl. a nem megfelelő célcsoport bevonására csak az első beszámoló ellenőrzésekor

derül fény. Ebből számos szabálytalansági eljárás indul és a kapcsolódó költségek végül nem elszámolhatók.

A fentiekén túl számos problémacsoportot azonosítottunk, melyek kisebb gyakorisággal fordultak elő az ügyfeleknél. Ezek között megemlíthető a kommunikációs, horizontális és fenntartási kötelezettségekkel kapcsolatos problémák, mivel a tapasztalatok azt mutatják, hogy néhány kedvezményezett nincs tisztában a kötelezettségeivel, nem tudja milyen dokumentumok vagy elemek szükségesek a megfelelő teljesítéshez. Ezen túl, a fenntartási időszakban a kedvezményezett rendszerint magára marad és a jelentések megfelelő benyújtására a rendelkezésre álló kapacitással és ismerettel nem rendelkezik.

Bizonyos konstrukciók esetében speciális nehézségekbe ütköznek a pályázók és a kedvezményezettek. Ilyen például a feltételesen visszatérítendő támogatást alkalmazó felhívások kapcsán az eredményességi mérés értelmezése, piacelemzés elkészítése vagy likviditási terv elkészítése.

Az SZPI eddigi tapasztalatai alapján megfogalmazott problémakörökre több szinten lehetséges a kedvezményezettek fejlesztését célzó megoldási lehetőségeket megfogalmazni. Egyes problémákra az intézményrendszer tud központi válaszokat adni, más nehézségekre az intézményrendszer az SZPI közvetítésével, szerepének erősítésével válaszolhat, míg a specifikusabb problémáknál nem szükséges feltétlenül központi intézkedés, hanem az egyedi, célzott támogatás, segítségnyújtás jelenthet megoldást.

